

דרושים

דרוש א': לאמירת פליחות, שנת תרי"ח.

המנהג לקום באשמורת ע"ש הכתוב קומי רוני בלילה לראש אשמורת, שפכי כמים לבך נכח פני ה' וגו', ורני אינו תפלה, אלא שיר, וכדאי בברכות דף ל"א עה"פ לשמוע אל הרנה ואל התפלה, רנה זו תפלה, ותפלה זו בקשה, ור"ל מה שאנו קורין תפלה, והוא שיר ושבח לה', זהו רנה דקרא, וכ"פ רש"י ז"ל שם. וגם בזה הפסוק כתיב אח"כ עיקר התפלה, שאי אליו כפיך וגו', אלא ירמיה הנביא מייעץ בקינות, האיך תקובל התפלה, דבזמן שהיה ביהמ"ק קיים, הרוצה שתקובל תפלתו, היה מקריב קרבן, וכתיב ונרצה לו¹ ואח"כ היה מתפלל, אבל היום קומי רוני וגו', ומכאן כל מי שיש לו עת צרה ונצרך להתפלל, ישכים לראש אשמורת ויאמר תהלים וכדומה, ואח"כ ישא ידיו לתפלה.

ויש להבין הא דאי בתמיד ל"ב ב' כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו, שנא' קומי וגו' נכח פני ה', ומנ"ל דבעוסק בתורה קאי, והא בברכות ג' א' משמע דראש אשמורת הוא עת רצון ממש, שבו הקב"ה שואג על נהו, וכמבואר בשו"ע או"ח סי' א'². וצ"ל דקשה מהו בלילה לראש אשמורת, הא לאו חדא מילתא היא, אלא רנה מיקרי גם העוסק בתורה, כדכתיב בתהלים קי"ט, זמירות היו לי חקיקך וגו', וגם שיר ושבח לה', וא"כ ה"ק או רנה של תורה בלילה, או רנה של שיר בראש אשמורת. והנה על רנה של שיר ניחא לשון נכח פני ה', שהקב"ה שואג אז, אבל רנה של תורה, בלילה מהו נכח פני ה'. אלא מוכח שהשכינה כנגדו, זהו עצת ירמיה הנביא בכל עת צרה. ומכאן נהגולפני יום הדין הנורא לעשות זה הסדר, וכדאי' במד"ר אמרי' עה"פ בתהלים ק"ב פנה אל תפלת הערער וגו'. בדורות הללו שאין להם אלא תפלה זו בלבד של רה"ש ויוה"כ, אמר דוד לפני הקב"ה אל תבזה את תפלתם.

ועדיין יש להבין מהו שפכי כמים לבך נכח פני ה', אי היינו תפלה, הא כתיב שאי אליו כפיך וגו', ותו א"כ לילף מכאן בסנהדרין כ"ב א' דהמתפלל שכינה כנגדו, כמו הילפותא דתמיד הנ"ל. וגם על תפלה כתיב ואשפוך את נפשי ולא כתיב לבי. אלא היינו תשובה, כמבואר בב"ר פ"ב, המרחפת על פני המים, בזכות התשובה שהיא משולה למים שנא' שפכי כמים לבך, ור"ל דלא מועיל עצה דרנה אלא שיצורף לזה תשובה ג"כ, והכי אי' במד"ר אמר פ"ל עה"פ תכתב זאת לדר אחרון וגו'. מכאן שהקב"ה מקבל שבים, ועם נברא יהלל י', שהקב"ה בורא אותן בריה חדשה, ור"ל

- 1 איכה ב, יט. 2 ויקרא א, ד. 3 סעיף ב': המשכים להתחנן לפני בוראו יכוין לשעות שמשנתנות המשמרות כו' שהתפלה שיתפלל באותן השעות על החורבן ועל הגלות רצויה.
- 4 פרשה ל' אות ג'. 5 שמואל א' א', ט"ו.